

Опитування показує, засвідчує і примушує. Думати і працювати

Віктор Радчук

Опитування, яке провели працівники гуманітарного відділу Романівської селищної ради напередодні ювілейної річниці проголошення незалежності України, має винятково важливе значення для того, щоб почути голос громади, аби відчувати настрої людей у переддень справді важливого для нас державного свята.

Слід зауважити, що більше сотні учасників опитування, які виявили бажання взяти у ньому участь, засвідчили неабияку зацікавленість жителів громади щодо ситуації у країні і, що не менш важливо, щодо оцінки стану справ усередині громади. Звісно, аби мати більш адекватну і значно повнішу картину настроїв населення Романівської селищної ради, варто провести куди масштабніший соціологічний зріз громадської думки. Але наголосимо на тому, що люди охоче відгукуються на заклик щодо висловлення своєї позиції та оцінки, щодо коментарів і щодо пропозицій та зауважень стосовно подій довколишнього життя.

Неважко було передбачити, що найбільше респондентів, які зголосилися взяти участь в опитуванні, було у Романові (42 із 101), оскільки чисельність населення селища не йде у порівняння із таким же показником будь-якого іншого населеного пункту Романівської селищної ради. Слідом за романівчанами за показником кількості учасників опитування стали жителі селища Биківка (12 осіб). Так само прогнозованим результатом опитування стала найактивніша участь у ньому людей старшої вікової групи: 40 жителів громади віком від 46 до 60 років висловили свої думки, пропозиції і судження. Людей середньої вікової групи (від 36 до 45 років) було менше

(26), а молоді до 35-ти років виявила ще скромніший показник – 21 респондент. Втім, серед учасників опитування були зовсім юні школярі, а також жителі дуже поважного вікового рівня. Опитування проходило в онлайн-форматі і тривало із 20 по 23 серпня.

Найважливішими сферами життя громади люди, що взяли участь в опитуванні, вважають якісну освіту та виховання дітей (56% опитаних), а також підтримку військових та їхніх родин (55%). Справою, яка найбільше об'єднує громаду, люди назвали волонтерську допомогу ЗСУ (66%).

ХТО ВЗЯВ УЧАСТЬ?

ДЕ ЖИВУТЬ?

СКІЛЬКИ РОКІВ ЖИВУТЬ У ГРОМАДІ?

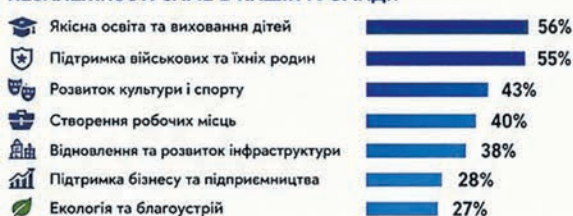
ОСОБИСТА УЧАСТЬ У ЖИТТІ ГРОМАДИ

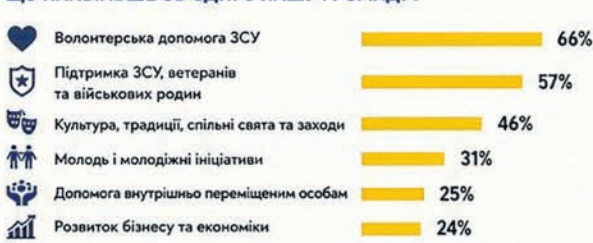
ЯК ЗМІНИЛОСЯ ВАШЕ ВІДЧУТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ?

ЩО СЬОГОДНІ НАЙВАЖЛИВІШЕ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ САМЕ В НАШІЙ ГРОМАДІ?

ЩО НАЙБІЛЬШЕ ОБ'ЄДНУЄ НАШУ ГРОМАДУ?

**Пора повертатися
обличчям до бібліотек.
Хоча б подарувати книгу!**

с. 3

**Найближча субота
у Романові знову
буде футбольною**

с. 5

**«Кумасі» із «Маками»
з-поміж «Рушників мого краю»
мають гарний вигляд**

с. 2

Найменшим показником із тих факторів, які об'єднують громаду, респонденти називають розвиток бізнесу та місцевої економіки. Серед найважливіших подій і процесів, які відбуваються у житті громади, люди на перше місце ставлять організацію волонтерської допомоги. Далі йдуть підтримка ЗСУ, ветеранів війни і членів їхніх родин. Досить високу оцінку в очах жителів громади отримало міжнародне партнерство та побратимські зв'язки, які Романівська селищна рада розвиває із громадами чотирьох європейських країн. Рівно половина жителів Романівської селищної ради, що долучилися до опитування, вважають знаковою подією у житті громади започаткування і вже традиційне проведення фестивалю «ЕтноВир на Виспі». 35% людей назвали топ-подією місцевого життя відновлення історичної

назви селища Романів. І лише 13% респондентів віднесли до числа важливих подій місцевого рівня у часи незалежності створення у 2020-му році Романівської територіальної громади.

Не менш цікавий вигляд має градація пропозицій учасників опитування щодо тих завдань, проєктів та процесів, які варто розвивати у лоні Романівської селищної ради у майбутньому. Щонайперша і найголовніша увага має бути відведена підтримці військових та їхніх родин. Якісна освіта та розвиток молоді також належать до очевидних пріоритетів громади у майбутньому. До трійки найважливіших завдань із розвитку Романівської громади увійшла теза про створення робочих місць та підтримка бізнесу на її території.

Продовження на стор. 2.

Опитування показує, засвідчує і примушує. Думати і працювати

Початок на стор. 1.

Далі у переліку важливих завдань опинилися розвиток культури, спорту та туризму і, звісно ж, – відновлення інфраструктури та благоустрій населених пунктів Романівської селищної ради.

Ну й нарешті варто було б зауважити, що люди, які зголозилися для участі в опитуванні, абсолютно адекватно, цілком чітко і зрозуміло уявляють значимість здобутої у 1991-му році державної незалежності України. «Це свобода, за яку боролися і борються наші захисники. Це відповідальність за майбутнє наших дітей. Це можливість жити, працювати і розвиватися на рідній землі» – ось такі і декілька подібних висловлювань у ході опитування стали символічними, знаковими і вичерпно ілюстративними характеристиками щодо розуміння романівчанами значимості найголовнішого свята нашої держави.

Якщо хоча б коротко оцінити, зважити і осмислити підсумки опитування, то неважко зробити висновок про те, що наша громада є спільнотою із високим рівнем громадянської свідомості.

Ось приклад: 92 із 101 респондентів хоча б іноді брали участь у заходах на підтримку незалежності, ЗСУ чи проектах культурницького спрямування. Зрештою, у Романівській громаді культура як галузь і як сфера людського життя може вважатися потужною складовою стійкості громади у

кризові часи потрясінь чи й навіть катастроф. Чи не найважливішим висновком, який варто зробити на основі підсумків опитування, є доволі складна економічна ситуація в умовах воєнного часу. Тому потреба у нових робочих місцях, аби громада міцніла завдяки збільшенню населення, аби молодь не виїжджала або ж активно поверталася до рідних місць після завершення навчання,

є визначальною. Поряд із цим має крокувати реальна, а не формальна і декларативна молодіжна політика, а підтримка ветеранів має відчуватися не лише на словесному рівні. Сьогодні, коли ми вже готуємось відзначати чверть віку від того моменту, коли Романову було повернуто його історичну назву, відчувається момент усвідомлення рідного топоніму, який, безумовно, входить до складових

компонентів ідентичності романівської громади.

Загалом підсумки опитування можна розцінювати цілком оптимістично, хоча головне завдання подібних заходів полягає у тому, аби помічати, розуміти, завчасно реагувати на ті події, процеси та явища, які вже існують, множаться чи поширюються або лише з'являються у житті доволі чималої громади чисельністю у

17 тисяч осіб. Опитування засвідчило важливість такої і подібних форм роботи, які варто культивувати у ході суспільної комунікації. Для влади всіх рівнів розуміння і варіанти вирішення будь-яких проблем у місті, у конкретному регіоні і так само – в Україні загалом розпочинаються якраз із комунікації. Вдалої, вмілої, кваліфікованої і системної. Тоді, як кажуть у народі, буде толк.

«Кумасі» із «Маками» з-поміж «Рушників мого краю» мають гарний вигляд

Наталія Рісіч

У неділю, 23 серпня, фестивальну естафету на Житомирщині приймала Андрушівська міська територіальна громада.

Чотирнадцять років тому тут народився етнофестиваль «Рушники мого краю». Сьогодні фестиваль доріс до статусу всеукраїнського, і щороку до Андрушівки приїздять сотні майстринь, десятки музейних експозицій, майстри етнодизайну, фахівці із етноспадщини. Звісно ж, яке свято про рушники без пісні та співу? Тому окрема локація фестивалю «Рушники мого краю» належала співакам-вокалістам, вокальним ансамблям, музикант усіх стилів і напрямів.

Одразу зауважимо, що чимось особливим, унікально неповторним цього річний фестиваль в Андрушівці не став. Однозначно, фестивалне дійство вкотре розгорталось у центральній частині міста, у добре пристосованих приміщеннях, а погода та мальовничий місцевий пейзаж цього річч неабияк посприяли приїзду до Андрушівки численних гостей. Навіть голова Житомирської ОВА Віталій Бунечко вкупі із головою Бердичівської райдержадміністрації Олександром Хомичем та очільниками кількох громад Бердичівського району прибули до Андрушівки як гості фестивалю. З цього приводу зауважимо,

що громади Житомирщини у табелі про ранги обласного керівництва вочевидь поділені на пріоритетні та другорядні. У гості до пріоритетів голова Житомирської ОВА приїждить особисто, а до другорядних чи то не сповна правофлангових громад очільник області приїждить зрідка. Наприклад, на фестивалі у Романові «ЕтноВир на Виспї», який вже третій рік сколихує знавців краєзнавства та етнографії із багатьох українських усюд, Віталія Бунечка ще не було. А ось до Андрушівки очільник області приїхав, а це статусу фестивалю додає певної ваги.

До речі, учасниками фестивальної програми «Рушники мого краю» стали і аматори сцени із Романівської селищної ради. Народне тріо «Червоні маки», тріо «Коліжанки», дует «Кумасі» та ансамбль «Золота осінь» презентували мистецьку Романівщину великим букетом пісень етнографічних витворів. У локаціях із мистецькою спадщиною народних майстрів також привертати до себе увагу романівчанки Наталія Зборовська та Катерина Топчинська. Тож Романову і чарівним романівчанкам на фестивалі «Рушники мого краю» місця було мало, бо іноді здавалося,

що митці та артисти із Романова настільки барвисто неповторні, що їхніх виступів не обминув жоден із учасників «рушникового» фестивалю. Тому вже зараз, як тільки фестивальне дійство в Андрушівці завершилося кількогодинним концертом, господарі фестивалю «Рушники мого краю» спочатку зауважили, а потім ще й пообіцяли вже у липні 2027-го року прибути у гості до Романова для участі у четвертому «ЕтноВирі на Виспї». Так що наші мистецькі делегати не просто пропагують етнічну спадщину свого краю, але й приваблюють гостей. До себе додому.

Пора повертатися обличчям до бібліотек. Хоча б подарувати книгу!

Віктор Радчук

Проблема, яка ще з місяць тому не привертала особливої уваги, сьогодні набула куди більшої значимості, бо опинилася у полі всезагальної уваги.

Мова йде про книги, видавництва, читача і бібліотеки. Про плачевну долю багатьох українських книговидавництв заговорили сьогодні не лише в Україні, але й в усьому світі, бо ракетні удари, пожежі і втрати третини накладів вже надрукованих в Україні книжок обурили громадськість світу куди більше, аніж новини з фронту чи навіть знищені електростанції. Нашу увагу привернула діяльність аудиторів і контролерів, які вивчають дотримання законності, порядку в установах Романівської громади. Особливо цікавить ревізорів діяльність установ і організацій гуманітарного відділу Романівської селищної ради, а те, що сталося із книжковим фондом Романівської публічної бібліотеки, сьогодні потребує окремої уваги, коментарів, а головне – певних дій.

Отже, найбільшим і найбільш значимим зауваженням, яке аудиторі замітили у роботі Романівської публічної бібліотеки, стала велика кількість російськомовної літератури. Те, що у більшості бібліотек України й досі частка російськомовних книжок сягає у межах 43% всього книжкового фонду, не є секретом. Але підступна агресія російського загарбника, етноцидні дії російської влади і фюрера всієї рашки, які зараз вже не приховують своїх намірів знищити українців як етнос, як націю і найголовніше – як державу, призвели до того, що в Україні взялися за найповнішу дерусифікацію духовного життя. І ледь не на першому місці у цьому процесі стало завдання очистити від російськомовного продукту українські бібліотеки.

Якоїсь певної, чітко розробленої програми заходів із дерусифікації ні Міністерство культури, ні Міністерство інформації не розробляло. В основному були висловлені рекомендації та побажання, і вже на місцях керівники бібліотек, уважно паспортизувавши зміст, особливості

російських і російськомовних видань, мали б намітити подетальні плани та графіки вилучення такої літератури із читачького обігу. У Романові аудиторі і контролери були більш категоричними, зажадавши від працівників бібліотеки якомога швидше виправити ситуацію із засиллям російськомовних видань. При цьому люди, які у питаннях жанрової спрямованості літератури і загалом всього книжкового фонду бібліотек у громадах Житомирщини сповна не розуміються, дозволяють собі рекомендувати вилучення не лише книг російських авторів, але й всього масиву російськомовної літератури. Так що відтепер працівники Романівської публічної бібліотеки, окрім своєї звичної повсякденної роботи, змушені вилучати «рускоязычні» книжки для здачі у макулатуру. Зрозуміло, що справа це марудна і вимагає всіляких списань, корекції у каталогах, реєстрах і т. п. А головне ж полягає не у цьому. Річ у тім, що твори «руських писателів» можна і треба відправити вслід за відомим кораблем, але ж є чимало так званих рускоязычних видань зарубіжних авторів, які жодним чином не пов'язані з

«рашкою». Просто першими твори, наприклад, Умберто Еко чи Пауло Коельйо переклали росіяни, а не ми, українці. І російськомовне видання потрапило десять чи двадцять років тому до наших бібліотек. Така ж ситуація стосується і довідкової літератури. Всілякі словники, довідники, енциклопедії з певних фахових дисциплін друкувалися раніше російською мовою. Для читача в Україні вони були потрібні у будь-якому мовному варіанті, бо наших, українських, довідників та енциклопедій і досі небагато. Добре, що нині у ситуаціях, коли щось треба дізнатися у новій чи незнайомій галузі знань, люди звертаються за допомогою до гуглу і отримують відповіді.

Втім, повернемося до ситуації у Романівській публічній бібліотеці. Книжок, які полюбують постійні читачі бібліотеки, і так, як кажуть, не густо. Державна програма поповнення книжкових фондів бібліотек України існує в природі, але ж до її виконання руки у держави не доходять. Те, що Україні сьогодні потрібна не обов'язково велика мережа бібліотек, легко погодитись і зрозуміти.

Але те, що нехай і невелика мережа бібліотек, має бути ПОТУЖНО НАПОВНЕНОЮ книжками українськомовними новинами, безперечно. Якраз у Романові книжних новинок зазвичай і не вистачало. І, найімовірніше, тепер ще більше не вистачатиме.

Якщо хтось вважає, що народ зараз не читає книжок із бібліотеки, а все більше сподівається на читиво у телефоні, у планшеті чи ноутбукі, то це помилкова уява. Лише 3,5-5% українців, які все ще читають книжки, роблять це у так званому електронно-цифровому форматі. Тобто читають у телефоні, на моніторі комп'ютера чи планшета. Ще 7-8% читачів замість паперового носія слухають аудіотексти. Але все інше населення, яке читає, все ще користується паперовими носіями. Тобто книжками. Тому поповнення книгозбірень, бібліотек новими друкованими виданнями українськомовних авторів є станом на сьогодні ледь не стратегічним національним завданням. Люди (особливо старшого віку) сьогодні активно повертаються у ряди читачів. У Романові і селах Романівської громади ця тенденція є очевидною і, хто б і що не

казав, приємною. Щоправда, працівники найбільшої і найпотужнішої бібліотеки громади – Романівської публічної бібліотеки – кажуть, що відтепер, коли величезний масив літератури відправлений до макулатури, замінити російськомовні книжки буде дуже важко. Державі за нинішніх часів потреби і проблеми бібліотек не завжди посильні до виконання. Тому великі сподівання у плані поповнення бібліографічних ресурсів покладаються на владу місцеву.

Не менш важливою у питаннях поповнення і оновлення книжкових ресурсів публічних бібліотек є позиція громадськості. Тут варто було б згадати ініціативу «Подаруй бібліотеці книжку», яка була оголошена у Романові у лютому-березні 2026-го року. На жаль, до ініціаторів такої гарної справи у Романові мало хто дослухався, і до публічної бібліотеки хоча б сотні-двох книжок як ПОДАРУНКУ так і не надійшло. Але ситуація диктує своє: і депутатам місцевої ради, і представникам бізнесу, підприємцям, добродіям, які розуміють значимість книжки для певних категорій людей, варто було б звернути хоча б децицію своєї уваги на потреби бібліотек. Тим паче, що подарунок від приватної особи у вигляді книжної новинки, яка коштує не менше 400-500 гривень, завжди мав би вигляд вияву доброчинства і справжньої інтелігентності. Тому й сьогодні, якраз зараз, коли на носі школярський День знань, акція «Подаруй бібліотеці книжку» знову й знову напрошується у гості до Романівської громади. Тим паче, що такої ж актуальності набуває й реорганізація і модернізація усієї системи роботи Романівської публічної бібліотеки. Адже якраз-таки європейські методи і форми роботи мобільних і пересувних читальних залів, організація читальних днів чи годин у певному населеному пункті вже давно є формою комунікації людей, які такої комунікації дуже й дуже потребують. Навіть незважаючи на те, що у кожного є телефон, планшет чи ноутбук. **Можна сподіватися, що й ми вже зовсім незабаром візьмемо на зразок поширену в Європі практику, коли книга йде до читача. І разом із нею до нього прийдуть розум, бажання спілкуватися і бажання жити. За будь-яких обставин. Бо ж навіть у найтемніші часи світло людям несли книги.**

Буваєш у Житомирі – подивись на «Рушник Концевича»

Наталія Рисіч

Так буває, що читачам із Романова і жителям Романівської та Миропільської громад наша газета пропонує дізнатися про найбільш знакові події у мистецько-культурному житті Житомира.

В обласному центрі періодично відбуваються непересічні події, варті уваги жителів не лише Житомира, але й усіх громад Житомирської області. Цього разу мова йде про відкриття 22 серпня експозиції «Рушник Концевича», яка була приурочена до 35-ї річниці незалежності України. Експозицію відкрито у залі обласного літературного музею (вул. Київська, 45), і тепер її відвідувачами

можуть стати і гості Житомира, які матимуть змогу познайомитися із унікальною меморіальною реліквією, що зберігає пам'ять про письменника Євгена Концевича та багатьох визначних представників української культури другої половини XX століття.

Нагадаємо нашим читачам, що Євген Концевич – український письменник, член Національної

спілки письменників України, людина великої сили духу, незламності й відданості українському слову. Тяжка хвороба, яка на все життя прикувала його до ліжка, обмежила фізичні можливості, але не змогла зупинити його творчої праці, духовного життя та спілкування з людьми. Він належав до когорти митців «шестидесятників», які відкрито

виступали у своїх творах проти радянського тоталітаризму. Його оселя в Житомирі стала місцем зустрічей літераторів, художників, скульпторів, багатьох дисидентів-шестидесятників, які отримували у спілкуванні із незламним житомирянином насагу, жагу до волі, спротиву радянській системі. Для багатьох цей дім був простором вільного слова, людської підтримки й духовної єдності.

6 вересня 1964 року в оселі Концевича було започатковано незвичайний літопис – **полотняний рушник, на якому гості письменника залишали свої підписи.**

Першими стали підписи Надії Світличної, Алли Горської, Івана Світличного, Євгена Пронюка, Галини Севрук.

З часом рушник перетворився на унікальне свідчення історії українського культурного середовища. На ньому – 495 підписів. За кожним – людина, зустріч, дата, а часто й окрема сторінка

української історії. 28 листопада 1964 року – Борис Тен. 29 грудня 1964 року – Іван Дзюба. 5 червня 1965 року – Вячеслав Чорновіл, Євген Сверстюк. 20 серпня 1965 року – Валерій Шевчук.

Свого часу Євген Концевич надзвичайно точно визначив сутність цього рушника: **«Рушник цей – інтимна річ саме моєї хати, інтимна суть саме моєї оселі, мого обійстя, він зігрітий теплом тих, хто переступав до мене мій поріг... У ньому і дух, і сила, і якщо хочете – щастя моєї садиби...».**

Сьогодні цей літопис Євгена Концевича є надважливою складовою музейної колекції та відкривається для широкого загалу. У музейному просторі рушник отримує нове життя – вже як пам'ятка української культурної спадщини, документ епохи та свідчення сили людського спілкування, яке зберігало українське слово навіть у часи, коли бути собою було непростим.

35 років незалежності: дорога пошуків і втрат

Віктор Першко

Важко навіть уявити, що це було наче вчора.

24 серпня 1991-го року, коли у Києві проголосили Декларацію незалежності України, у державі не було масового сплеску радості, піднесення, велелюдного єднання з приводу омріяної мети.

Так, багато людей раділи, відчуваючи певне полегшення від того, що заколот ДКНС, який кількома днями раніше було зчинено у Москві, провалився, а заколотники почали стрілятися або ж і випадати із вікон. В Україні інтуїтивно, хоча зовсім непоказово народ відчув потребу в окремішності. Будьмо відвертими, гасло «Подалі від Москви!» тоді, у 1991-му, в Україні популярності не набуло, бо ще довго, упродовж десятиріч, багато хто у нашій державі був орієнтований так, як привчили, – на північ.

Але повернемося до нас, в Україну. До Києва, до Житомира, до Романова (тоді ще Дзержинська) або у будь-яке село колишнього району. Про утворення незалежної держави жителям української глибинки нагадували здебільшого телевізійні новини, які вже із 2-го грудня 1991-го року сповіщали про те, що Україну як самостійну державу визнали інші країни світу. Польща, Канада, а далі й та ж «рашка» (тоді ще російська федерація), ну й за ними процес визнання був тріумфальним. Здавалося, країна із півсотнею мільйонів населення, із могутнім промисловим і аграрним потенціалом, взявши піврічну (максимум на рік) паузу для розгону, стане на шлях бурхливого розвитку, зростання і навіть процвітання. На жаль, цього не сталося. Ні пів року, не рік і не два ми чекали, сподівалися на завтра і післязавтра, але кожен такий рубіж очікування приносив більше тривоги, труднощів і розчарувань. Спочатку ми мовчки, все ще сподіваючись на щастя, несамовито терпіли, поринаючи у злидні та безробіття, а інфляційні стреси і девальвації налітали на незалежну державу і спантеличений народ, наче штормові хвилі. Наше терпіння підсилювалося спочатку ще й тим, що й поряд із нами, у тій же Польщі,

Угорщині, Румунії, а далі й геть по сусідству – у Білорусі, Грузії чи Таджикистані, справи йшли не краще.

Але минали роки, промайнуло перше десятиріччя самостійно-незалежної державотворчості, і ми починали розуміти, що Україна не те, що не розвивається, а з кожним роком все більше гальмує і неабияк ускладнює життя мільйонам пересічного люду. Кризових менеджерів, які раз по раз з'являлися у країнах Балтії, Польщі, Чехії і навіть у Росії, в Україні відчутно бракувало. Точніше, їх не було зовсім, оскільки заснована Леонідом Кучмою кланово-олігархічна система не давала можливості навіть появи такої собі світлої голови, здатної хоча б зупинити країну на шляху очевидного регресу. Натомість в Україні почала стрімко розвиватися така собі нова національна ідея, яку вчені називають соціальною несправедливістю.

Чи були у нас перемоги? Чи відчували ми злеті і устремління до зразків життя у тих країнах, які стрімко нас переганяли? Так, і таке було. Нам здавалося, і ми у це вірили, що на міжнародній арені нас міцно і назавжди визнають як непорушно стійке державне утворення і жодних зазіхань на нашу територію чи наш суверенітет ні у кого не виникне. Тим паче, що ми дивовижно конструктивно, зразково швидко і безболісно вирішили питання про ядерне роззброєння, яке непокоїло найбільші держави світу. Тут же, наче наздоганяючи свої успіхи на міжнародній арені, Україна запроваджує власну грошову одиницю (гривню) і тим самим ще раз підкреслює і підсилює свої наміри стати на шлях інтенсивного розвитку, певного відродження господарства, яке за перше десятиліття державної незалежності неабияк занепадо. На жаль, ні ривка, ні стрибка, ні навіть поштовху до економічного зростання ми довго не могли зробити. Знадобилася ціла революція (її пам'ятають як Помаранчеву), аби Україна зрушила і зазнала-таки певного імпульсу на шляху свого розвитку. Оцінки цього періоду мають чітку аналогію із колись популярним висловом вождя московського пролетаріату про крок вперед і два – назад. Причому кроки назад нам несамовито допомагали зробити ті ж таки москвитини, які ні на мить не полишали

стратегічних намірів повернути Україну у лоно колишньої імперії, яка після десятиліття химерної стагнації і тупцювання на місці почала стрімко нарощувати силові м'язи. На жаль, ми цього не відчували або ж робили вигляд, що небезпека, яка набувала ознак смертельної, нас не зачепить аж настільки безпосередньо – розпочатою у 2014-му році війною.

Сьогодні вона набула ознак етноциду і повного знищення української державності. Нині Україна переживає період героїчного спротиву російській агресії, і водночас ми проживаємо процес найтрагічніших подій нашої новітньої історії. Ще ніколи жодна країна і жоден народ у світі не зазнавав таких руйнацій, такого несамовитого психологічного тиску на кожну родину, громаду, село чи місто, якого зазнають українці упродовж вже чотирьох років війни. Але навіть у такі часи, коли розпач, відчай, песимізм і занепад мають усі підстави для свого торжества, **ми шукаємо варіанти, втілюємо шанси і наявні можливості для спротиву, для успіхів і сподіваної перемоги.** Щоправда, перемагати доводиться не лише зайду-іноземцю, що зазіхає на нас із московського болота. Ще один ворог, який дошкуляє з тилу і намагається знищити нас зсередини, нам давно відомий, але від того його небезпека не ослабла. Йдеться про корупцію, правовий безлад, який оповив раковими метастазами усі суспільні спори, діставши державний апарат, пронизуючи так звану політичну еліту України, яка не хоче позбутися навичок грабунку, здирництва і дармової наживи. Звісно ж, про злеті і успіхи країни за таких умов говорити не доводиться. Сьогодні мова йде лише про одне і найголовніше – аби вижити. І перемоги. Причому сама уява нашої перемоги суттєво змінилася навіть у часи війни і під час безпосереднього протистояння із агресором. Сьогодні перемога для України – це чесна влада, що працює за лекалами диктатури законів. Перемога може бути здобутою лише на засадах єднання суспільства, яке опинилося у стані трагічного розчарування владою усіх рівнів. І 35-річний ювілей державної незалежності України став таким собі рубежем, а можливо, й червоною лінією, за якою проглядаються дуже печальні речі. Такі,

як зрада, як розбрат і як шлях до поразки. Безумовно, поки що все це має як вигляд суто гіпотетичного варіанту розвитку подій, але ми маємо розуміти, що небезпека втрати незалежності нікуди не поділася, оскільки мета у ворога однозначна – знищення України як держави на карті світу, а українців – як етносу і нації.

Маємо розуміти, що завдання зміцнення нашої державної незалежності стосуються не лише Президента України чи воїнів ЗСУ, які стоять на передньому краї боротьби із загарбником. Це завдання кожного громадянина України. Від учня ліцею до керівника громади, очільника чи власника бізнесового проекту до пенсіонера і ветерана, який також може зробити свій посильний внесок у зміцнення держави. І шлях до такого зміцнення – повсюдне вдосконалення, а можливо, й реформування більшості сторін та галузей нашого повсякденного життя. Так, ми, живучи у Романові чи у Биківці, Камені, Гордіївці, Ясногороді і т. п., не можемо вплинути на виробництво ракет, дронів, РЕБів і всього іншого, чого потребує військово-протистояння. Але порядком у питаннях благоустрою, акуратності і чистотою у побуті, наполегливістю у навчанні і позаурочній діяльності (це про учнівську молодь) чи навіть чемністю у ставленні один до одного ми можемо внести суттєвий позитив у життя громади, а зрештою і всієї країни. А це також шлях до жаданої перемоги і до подальших наших перемог. Неважко передбачити, що саме такі настрої дозволять нам, романівчанам, зустрічати черговий ювілей державної незалежності України у значно кращій ситуації, з іншим настроєм і з найкращими сподіваннями.

Штрафні бали, камери та «Фантоми»: як в Україні хочуть боротися з водіями-порушниками

Україну знову сколихнула низка резонансних ДТП, у яких є загиблі та постраждалі.

У Києві з різницею у кілька днів один водій після зіткнення влетів у літній майданчик ресторану, а інший – врізався у зупинку громадського транспорту та вбив людей. У Львові автівки збили на переході батька з 8-річною донькою. На тлі цих аварій в країні знову заговорили про надто м'які санкції за перевищення швидкості – Центр громадського моніторингу та контролю зібрав подробиці.

Посилення відповідальності?

Лише за кілька серпневих днів в українських містах трапилися низка резонансних ДТП. Через водіїв, які їхали на величезній швидкості, влаштовували перегони та ігнорували правила дорожнього руху, загинули та постраждали люди. Ці аварії змусили урядовців та депутатів вкотре згадати про посилення покарань для порушників. Зокрема, народна обраниця Ольга Василевська-Смаглюк розповіла, що в Україні можуть схвалити запровадження системи штрафних балів. А законопроект про підвищення штрафів за порушення ПДР, мовляв, уже внесено до парламенту. «Щодо штрафних балів – їх, за словами міністра, треба впроваджувати. Після досягнення верхньої межі штрафних балів – забиратимуть права», – написала Василевська-Смаглюк у Telegram.

Законопроект, про який задує депутатка, це ймовірно №14133, який зареєстрували у Верховній Раді ще у жовтні минулого року.

Водночас, за інформацією начальника Департаменту патрульної поліції Олексія Білошицького, до першого читання

у парламенті вже готують законопроект №15348, який має посилити покарання для порушників-рецидивістів. Про таке Білошицький заявив в ефірі телеканалу «Ми – Україна». За словами начальника департаменту, документ передбачає різні санкції, залежно від того, наскільки водій перевищив дозволену швидкість. «Він саме покликаний градувати відповідальність, коли кожне наступне порушення – на 20, 40, 60, 80 кілометрів – має свій відповідний рівень відповідальності», – сказав Білошицький. Правоохоронці розраховують на швидке голосування за документ у Раді.

За минулі роки в парламент вже внесли низку законопроектів, які мали б посилити відповідальність водіїв, що систематично ігнорують ПДР. Щоправда, жоден з документів досі не потрапив на розгляд народних обранців.

«Фантоми» повертаються на дороги

Також найближчим часом патрульні автомобілі «Фантом» знову запрацюють на дорогах. Йдеться про спеціальні авто, які на вигляд не відрізняються від звичай-

них машин, однак фіксують перевищення швидкості. Про це розповів глава МВС Іван Вигівський під час години запитань до уряду у Верховній Раді. За його інформацією, «Фантоми» працювали близько місяця до початку повномасштабного вторгнення. За цей час поліцейські встигли притягнути до відповідальності понад 26 тисяч водіїв, які не дотримувалися швидкісних лімітів. Цього місяця залучать щеонайменше три «Фантоми», але з часом їхня кількість має зростати.

50 нових камер

З 20 серпня цього року запрацювали 50 нових комплексів автоматичної фіксації порушень ПДР. А загальна кількість камер автофіксації сягнула 426.

32 нові комплекси встановили на автомобільних дорогах, а 18 – на міських вулицях і перехрестях. Найбільше камер отримали Рівненщина, Київщина та Житомирщина. Також особливо посилили контроль на трасах М-06 Київ – Чоп і М-30 Стрий – Умань – Дніпро – Ізварине. У поліції пояснили, що місяця для комплексів обирали з урахуванням аварійності.

Найближча субота у Романові знову буде футбольною

Віктор Єрофєєв

Минулий вікенд співпав із низкою найвизначніших державних свят України, і вийшло так, що гравці романівського FC «VIVAD» опинилися поза грою.

Черговий день у розіграші Кубка України пройшов без нашої участі, а черговий (другий) тур чемпіонату України серед аматорських команд було призначено на 29 і 30 серпня. Ще раз нагадуємо нашим читачам, що це буде вже другий тур аматорського чемпіонату 2026/2027 років. Після поразки у грі із ФК «Костопіль» із мінімальним рахунком 0:1 романівський клуб прийматиме у себе на стадіоні дебютанта чемпіонату серед аматорів – луцький клуб «Луцьксантехмонтаж № 536». 29 серпня лучани вперше у своїй історії приїдуть до Романова на зустріч із місцевим клубом «VIVAD». Зустріч обіцяє бути цікавою, хоча напад і атака обох команд поки що шукають свою гру.

У кубковому поході (цьогорічний розіграш Кубка України) команда із Луцька була трішечки успішнішою за романівчан, бо лучани у першому раунді кубкового марафону зуміли здолати за підсумками пенальті «Агрон» із Тернопільської області, а «VIVAD», як відомо, на цьому ж етапі поступився (також по пенальті) ніжинській команді «Дружба-Козаки». Але вже наступний суперник, який прибув на кубковий матч до Луцька (це був першолігівський «Чернігів»), зумів

здолати «Луцьксантехмонтаж № 536» із рахунком 2:1. Тепер і команда із Луцька, як і романівські футболісти, зосереджена лише на матчах аматорського чемпіонату. Тому у Романові і очікується запекле протистояння.

Що відомо про наших суперників, які вже за два дні прибудуть до Романова? У минулому сезоні аматорського чемпіонату України Волинська область була представлена лише одним колективом із Тростянця. Натомість Житомирщина делегувала торік два клуби для участі у чемпіонаті України серед аматорів (ро-

манівський «VIVAD» і коростенський ФК «Коростень/Агро-Нива»). У нинішньому чемпіонаті, який щойно розпочався, коростенська команда участі у змаганнях серед аматорських колективів не бере, тому честь житомирського футболу на рівні аматорської першості України захищатиме лише FC «VIVAD». Клуб «Луцьксантехмонтаж № 356» сьогодні розпочинає процес відродження великого футболу на Волині, оскільки Луцьк вже п'ять років у будь-яких чемпіонатах України зовсім відсутній. Заявка луцької команди для участі в аматорському чемпіонаті Украї-

ни є спробою потрапити до пучки найсильніших аматорських команд України, аби зрештою (вже влітку 2027-го року) спробувати вибороти путівку для участі у другій лізі чемпіонату ПФЛ України. Тому до Романова лучани приїдуть лише за перемогою. Наші футболісти після поразки у Костополі у першому турі чемпіонату налаштовані також на те, щоб поповнити свою турнірну шкалу першими трьома очками за перемогу у першому домашньому матчі. Ще одна обставина, яка спроможна підсилити інтерес до гри і таки примусить багатьох футболістських фанатів із Романова прийти 29 серпня на стадіон Романівської ДЮСШ, полягає у тому, що у складі «Луцьксантехмонтажу № 356» нині виступає уславнений український футболіст, гравець збірної України, який свого часу грав у київському «Арсеналі», донецькому «Шахтарі», «Дніпрі», «Карпатах», а потім виступав за один із клубів Бундеслиги Німеччини. Це Артем ФЕДЕЦЬКИЙ, якому нині 44 роки і який грає у своєму звичному амплуа (правий захисник) у складі «Луцьксантехмонтажу № 356». У Романові Федецького на полі ще не бачили, а тому така нагода 29 серпня таки з'явиться.

Ну а загалом вболівальники Романова, які стежать за виступами FC «VIVAD», мають розуміти, що наші футболісти потребують особливої глядацької підтримки хоча б у домашніх поєдинках. Тому найближча субота у Романові має бути суто футбольною. Початок гри із луцькою командою о 13-й годині.

Цивільна дієздатність дітей та дорослих: коли набувається та в яких випадках може бути обмежена

Коли людина може почати працювати, підписувати договори, купувати чи продавати майно – можливість вчиняти такі дії залежить, зокрема, від обсягу цивільної дієздатності людини.

Як змінюється цивільна дієздатність залежно від віку та коли суд може її обмежити – роз'яснюють юристи системи надання безоплатної правничої допомоги (БПД).

Що таке цивільна дієздатність

Цивільну дієздатність має людина, яка усвідомлює значення своїх дій та може керувати ними.

Тобто цивільна дієздатність – це здатність людини своїми діями набувати та самостійно здійснювати цивільні права, а також створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їхнього невиконання.

Обсяг цивільної дієздатності залежить від віку, психічного стану та інших обставин.

Дієздатність дітей до 14 років

У дітей до 14 років є часткова дієздатність. Вони можуть самостійно вчиняти дрібні побутові правочини, наприклад купити товари в магазині. Та користуватися результатами своєї інтелектуальної або творчої діяльності, наприклад подавати свій малюнок на конкурс.

Вони не несуть відповідальності за завдану ними шкоду. Її несуть законні представники – батьки, усиновлювачі або опікуни.

Дієздатність дітей 14-18 років

У підлітків дієздатність неповна. Це означає, що частину правочинів вони можуть вчиняти самостійно, а для частини потрібна згода батьків (усиновлювачів) або піклувальників. Наприклад, без такої згоди підлітки можуть самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами, укладати договір банківського вкладу (рахунку) тощо.

А якщо дитина укладе шлюб у віці 16-17 років чи почне працювати за трудовим договором – отримує повну цивільну дієздатність.

Діти 14-18 років вже особисто несуть відповідальність за свої вчинки. Адміністративну, кримінальну – з 16 років, а за деякі кримінальні правопорушення – з 14 років. За відсутності достатнього майна для відшкодування збитків додаткову відповідальність несуть законні представники. Наприклад, якщо 17-річний студент побив

скло, то якщо отримує стипендію, може відшкодувати збитки сам. Якщо доходів чи майна в нього немає – платитимуть батьки.

Цивільна дієздатність дорослих

З 18 років людина має повну цивільну дієздатність. Однак суд може обмежити її цивільну дієздатність або визнати людину недієздатною.

Обмежити дієздатність людини можна, якщо вона має залежність (алко, нарко, ігрому) і через цю залежність ставить себе, свою сім'ю або інших осіб, яких вона за законом зобов'язана утримувати, у скрутне матеріальне становище.

Або людина має психічний розлад, який істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.

Суд може визнати людину недієздатною, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.

Обмеження та визнання людини недієздатної

Рішення про обмеження дієздатності людини чи визнання її недієздатною приймає суд.

Звернутися до суду з цього питання можуть близькі цієї людини (сім'я, родичі), орган опіки та піклування, заклад з надання психіатричної допомоги.

Людям, стосовно яких суд розглядає справу про обмеження цивільної дієздатності або про визнання людини недієздатною, обов'язково призначається адвокат, роботу якого оплачує держава.

Де отримати безоплатну юридичну підтримку

Кожна людина може отримати безоплатно консультацію юриста від системи надання безоплатної правничої допомоги. Юристи можуть проконсультувати щодо питань цивільної дієздатності, її обмеження, визнання людини недієздатною чи поновлення цивільної дієздатності.

Якщо необхідна допомога зі зверненням до суду щодо обмеження цивільної дієздатності або визнання іншої людини недієздатною, безоплатно отримати її можуть люди, які належать до категорій, визначених статтею 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу». Зокрема, це ВПО, ветерани війни, члени сімей загиблих захисників і захисниць України, люди з низьким доходом та інші. Юристи вивчать обставини справи, за потреби складуть необхідні документи та представлятимуть інтереси у суді.

Водночас для людини, щодо якої суд розглядає справу про обмеження цивільної дієздатності або визнання її недієздатною, діє інший порядок. Її інтереси обов'язково має представляти адвокат. Послуги адвоката оплачує держава, а призначає його система надання БПД. Самостійно звертатися для призначення адвоката не потрібно – для цього передбачена спеціальна процедура.

Як звернутися до системи надання БПД:

<https://legalaid.gov.ua/kliyantam/yak-otrymaty-bpd/>

Поради, які допоможуть дитині адаптуватися до школи

Повернення до школи після літніх канікул – важливий і хвилюючий період для дітей.

Щоб адаптація до школи пройшла легше, варто заздалегідь подбати про кілька важливих речей. **Ділимося простими, але важливими порадами:**

ПОСТУПОВО ВІДНОВЛЮЙТЕ РЕЖИМ ДНЯ

За тиждень до початку навчання почніть щодня змінювати час сну та пробудження на 10–15 хвилин, наближаючи його до шкільного графіка. Це допоможе організму легше звикнути до нового ритму.

РАЗОМ ПІДГОТУЙТЕ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОСТІР І ШКІЛЬНІ РЕЧІ

Залучайте дитину до облаштування робочого місця та зборів до школи. Це допоможе їй відчувати власну відповідальність і налаштуватися на навчання.

НЕ ЗАБУДЬТЕ ПРО ПРОФІЛАКТИЧНІ МЕДИЧНІ ОГЛЯДИ

Через тривалий стрес, спричинений війною, організм дитини може бути більш вразливим. А з початком навчального року навантаження значно зростає, тому важливо подбати про здоров'я заздалегідь.

СТВОРІТЬ ДЛЯ ДИТИНИ «СИМВОЛ ПІДТРИМКИ»

Це може бути браслет, брелок, маленька іграшка чи спіль-

не фото в рюкзаку – будь-яка річ, яка нагадуватиме дитині: «Я поруч і підтримую тебе».

НАГАДАЙТЕ ДИТИНІ, ЩО ШКОЛА – БЕЗПЕЧНИЙ І ЗНАЙОМИЙ ПРОСТІР

Поговоріть про приємні моменти, пов'язані зі школою: друзів, цікаві заняття, нові враження. Якщо дитина йде до нової школи або в перший клас, варто заздалегідь прогулятися територією школи та за можливості познайомити її з майбутніми однокласниками чи вчителями.

РОЗКАЖІТЬ ПРО МОЖЛИВІ ЗМІНИ У ШКОЛІ

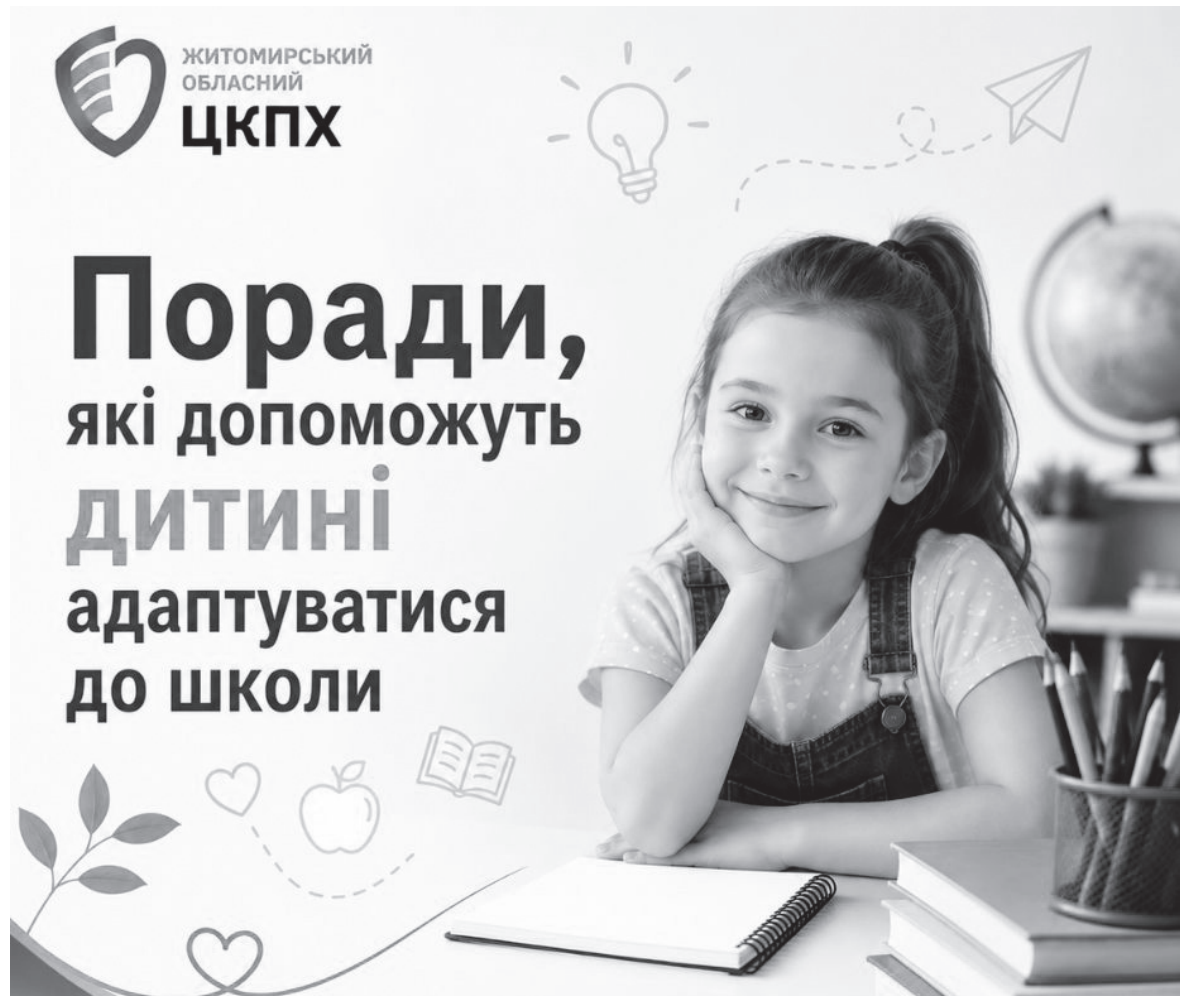
Поговоріть із дитиною про нові правила, предмети чи особливості навчання. Запитайте, що її хвилює або чого вона очікує. Дайте можливість відкрито говорити про свої почуття.

НАВЧІТЬ ПРОСТИХ ТЕХНІК ЗАСПОКОЄННЯ

Разом потренуйте вправи, які допомагають впоратися з хвилюванням: глибоке дихання, повільний рахунок до десяти тощо. Водночас краще уникати вправ із заплющеними очима, адже у багатьох дітей це може викликати відчуття втрати контролю.

ПРОЙДІТЬ РАЗОМ МАРШРУТ ДО ШКОЛИ

Покажіть дитині дорогу, найближчі укриття та обговоріть, як діяти і як підтримувати зв'язок під час повітряної тривоги.

Найголовніше – бути поруч, слухати дитину та підтримувати її емоційно.

Якщо ваша родина переживає складні обставини або хтось із близьких дитини перебуває на фронті – варто повідомити про це вчителя. Це допоможе школі краще підтримати дитину в адаптації. **Пам'ятайте, що під час повернення до школи дитині потрібна ваша підтримка, а також довірливі стосунки з вчителями.**

Бережімо дітей та допомагаймо їм почуватися в безпеці.

Джерело: ДУ «Житомирський ОЦКПХ МОЗ України»

Лихоманка Денге: невидима загроза тропіків

Щороку світова спільнота привертає увагу до проблеми поширення лихоманки Денге – одного з найнебезпечніших вірусних захворювань, що передаються через укуси комарів.

Через зміну клімату, активні подорожі та урбанізацію кількість випадків Денге у світі продовжує зростати, а ризик інфікування залишається актуальним для мільйонів людей.

Денге поширена переважно у тропічних та субтропічних регіонах – країнах Південно-Східної Азії, Центральної та Південної Америки, Африки та островах Тихого океану. Однак інфікуватися можуть і туристи, які подорожують до цих регіонів.

Що викликає хворобу?

Збудником є вірус Денге, який передається людині через укуси інфікованих комарів роду *Aedes*. Ці комарі активні переважно у денний час, особливо вранці та ввечері.

Цікаво, що комарі можуть розмножуватися навіть у невеликих скупченнях води: у квіткових горщиках, бочках, старих шинках або відкритих ємностях.

Через сильний біль у м'язах, суглобах та кістках захворювання отримало неофіційну назву – «кістколомна лихоманка».

Основні симптоми Денге:

- раптове підвищення температури до 39–40°C;
- сильний головний біль;
- біль за очима;

- біль у м'язах та суглобах;
- висип на шкірі;
- слабкість та нудота.

Зазвичай симптоми з'являються через 4–10 днів після укусу інфікованого комара.

У деяких випадках Денге може мати тяжкий перебіг та спричинити небезпечні ускладнення:

- кровотечі;
- ураження внутрішніх органів;
- різке зниження артеріального тиску;
- розвиток шокowego стану.

Важливо пам'ятати:

- антибіотики не лікують Денге;
- самолікування може бути небезпечним;
- при появі симптомів необхідно звернутися до лікаря.

Як захистити себе?

- використовуйте репеленти;
- носіть закритий одяг;
- користуйтеся москітними сітками;
- уникайте місць із великою кількістю комарів;
- не допускайте застою води біля житла.

Перед подорожжю до тропічних країн варто ознайомитися з епідемічною ситуацією та подбати про засоби індивідуального захисту.

Всесвітній день боротьби з лихоманкою Денге – це нагадування про важливість профілактики, обізнаності та відповідального ставлення до власного здоров'я. Бережіть себе та будьте здорові!

Джерело: ДУ «Житомирський ОЦКПХ МОЗ України»

Гороскоп на тиждень 26 серпня - 1 вересня

ОВЕН

В останні дні серпня ви швидше отримуйте потрібну інформацію та те, що вам справді потрібно. Робочі процеси впорядковуються.

ТЕЛЕЦЬ

Енергія цього періоду спонукає вас переглянути фінансові питання та практичні завдання. Ви бачите, де витрачаються ресурси.

БЛИЗНІОКИ

Увага зосереджується на домі, родині та особистих справах. Ви розбираєтесь з тим, що давно потребувало уваги, наводите лад у побутових питаннях.

РАК

Інформаційний потік сприймається легше, ви помічаєте важливі дрібниці, швидко виправляєте недоліки та висловлюєтесь точними формулюваннями.

ЛЕВ

Цей період відкриває несподівані можливості – то у сфері заробітку, то у питаннях, які давно потребували перегляду.

ДІВА

Цей період дарує потужний інтелектуальний імпульс. Можливий несподіваний поворот, який змушує переглянути звичний підхід.

ТЕРЕЗИ

Увага зміщується на глибинні процеси, і приховані мотиви стають чіткішими. Незавершені теми самі спливають на поверхню.

СКОРПІОН

Теми спілкування та спільних проєктів виходять на перший план, а структура завдань стає чітко виразною. Інформаційний потік стає зрозумілішим.

СТРІЛЕЦЬ

Робоча сфера набирає обертів, і ключові завдання вишиковуються у чітку лінію. Процеси проявляються самі собою.

КОЗОРИГ

Інтерес до нових знань посилюється, і складні теми розкриваються без зайвої плутанини. Інформаційний потік впорядковується.

ВОДОЛІЙ

Найближчим часом можливий несподіваний поворот у фінансовій сфері або розмова, яка змінить сприйняття попередніх рішень щодо матеріальної сфери.

РИБИ

Зміна загального курсу спонукає до оновлення спільних рішень. Ситуація поступово виокремлює найнадійніші зв'язки та допомагає надати їм форми.

Джерело: TCH

Смачного!

Борщова заправка на зиму з буряком та капустою

Інгредієнти на 3 банки по 0,5 л: 500 г буряка, 2 морквини, 2 цибулини, 1 солодкий перець, 500 г капусти, 400–500 г томатів, 100 мл олії, 50 мл столового оцту 9%, 1 ст. л. солі, 200 мл води, 2 ст. л. цукру, 1 головка часнику.

• Підготуйте 500 г буряка та 2 середні морквини. Почистьте овочі та натріть їх на тертці для моркви по-корейськи.

• Почистьте та поріжте кубиками 2 цибулини. Видаліть плодоніжку та насіння з 1 солодкого перцю (близько 220–250 г), поріжте овоч соломкою. Також нашаткуйте 500 г капусти.

• Помийте та поріжте довільно 400–500 г томатів. Помістіть у глибоку миску та перебийте блендером до однорідного стану.

Також можна пропустити їх через м'ясорубку. За бажанням попередньо можна зняти з томатів шкірку. Але це не є обов'язковим етапом.

• У каструлі розігрійте 100 мл олії, додайте цибулю та моркву, обсмажте протягом 3–4 хвилин.

• До буряка додайте 50 мл столового оцту 9%, ретельно перемішайте.

• Додайте у засмажку томатну заливку та тушкуйте протягом 7–10 хвилин.

• Далі додайте буряк та 1 ст. л. солі, перемішайте та тушкуйте ще 5 хвилин.

• Після цього додайте до овочів солодкий перець, капусту та 200 мл води. Перемішайте та тушкуйте ще 20 хвилин.

• Наприкінці додайте 2 ст. л. цукру, 1 головку часнику, вичавленого через прес, ретельно перемішайте. Готуйте ще 2–3 хвилини.

• Викладіть борщову заправку у 3 стерилізовані півлітрові банки та закрийте стерилізованими кришками.

Дайте закруткам охолонути за кімнатної температури. Далі відправте на зберігання у темне та прохолодне місце (комору чи льох) та використовуйте за призначенням.

Джерело: klopotenko.com

Куточок ГОРОДНИКА

Як не можна збирати перець у серпні: головні помилки, через які плоди не ростуть і не червоніють до холодів

Так, перець треба вміти збирати правильно: як зірвеш одну перчину – так інші й рости будуть.

Від збору залежить доля всього врожаю. Те, з якою швидкістю достигатимуть залишені плоди, і чи почервоніють вони взагалі. Чи можна буде перець дозарювати. І чи буде він великим, м'ясистим – чи дрібнотю з тонкою шкіркою.

ПОМИЛКА № 1.

Не варто чекати, поки перець почервоніє

Краще знімати його в стані технічної стиглості. Серпень добігає кінця, ночі стають прохолоднішими, а на кущах ще стільки зеленого перцю! Багато хто чекає, поки плоди повністю почервоніють або пожовтіють прямо на грядці. Але насправді їх краще збирати раніше.

Уявіть, що кущ перцю – це велика родина зі спільним холодильником. На відміну від помідорів, де кожна гілочка годує переважно свої плоди, у перців уся енергія та вітаміни від листя йдуть у спільний котел.

Коли перчина виростає до великих розмірів, вона перетворюється на такого собі жадібного старшого брата. Вона починає тягнути на себе всі соки з усього куща. Через це дрібні перчики та нові квітки залишаються голодними й майже не ростуть.

Щоб отримати багато перцю, а не пару гігантів і гору дрібноти, великі плоди потрібно знімати вчасно. Коли ви їх зірвете, живлення нарешті дістається малюкам, і вони починають рости як на дріжджах!

Як зрозуміти, що перець час зривати?

Знімати плоди найкраще, коли вони вже повністю сформувалися, але ще не змінили колір. Ось кілька простих ознак, що ваш зелений перець готовий до збору:

• Плід виріс до розмірів, які зазвичай притаманні вашому сорту.

• Шкірка стала міцною, товстою та жорсткою на дотик.

• Перець більше не матовий, а яскраво блищить, ніби покритий лаком.

• Якщо його легенько стиснути в руці, він не мнеться, а видає легкий хрускіт.

Ці перці чудово дозріють, стануть солодкими та почервоніють уже вдома – достатньо покласти їх у тепле місце. А тим часом ваш кущ встигне до осінніх холодів виростити для вас ще одну порцію врожаю.

ПОМИЛКА № 2.

Якщо плануєте дозрівання – абсолютно зелений перець не знімайте

Він не дозріє. Це ще одна відмінність від томата. І причина складнощів із дозарюванням перцю. Якщо ми зберемо зелені помідори, складемо їх у коробку й залишимо в темряві – вони почервоніють. Їм світло не потрібне для вироблення етилену.

А перцю – потрібне. Поки плід не налється до потрібних, на думку самої перчини, розмірів, поки не ввімкнеться вироблення етилену й не запуститься процес забарвлення.

Тобто якщо на зелених плодах немає жодної бурої, червоної чи жовтої плямки, якщо плід абсолютно зелений – після збору він не забарвиться.

Якщо ж перчина з бочком, з блиском забарвлення або вся цілком помітно посвітлішала – у неї дуже багато шансів на повне дозрівання.

ПОМИЛКА № 3.

Важливо правильно знімати плоди з куща

Не можна виламувати плоди руками. Можна пошкодити плодоніжку та стебло. Перці кріпляться інакше, ніж томати чи ті ж огірки. На їхніх плодоніжках немає такої чіткої зони відокремлення, яка підсилює під час досягання і розм'якшується. Вони складаються зі здерев'янілої тканини та жорстких судинних пучків. Тому збір методом обривання, відкручування чи смикання без інструменту – це шлях до порушення тканин стебла.

Якщо надриг сильний, якщо стався глибокий задрин на стеблі – це порушення току води та надходження живлення до плодів, що ростуть вище. Будь-яка ранова поверхня – це стрес і викид етилену. А отже, плоди, що не встигли налитися, сповільняють цей процес: етилен дає сигнал до початку забарвлення та припинення росту. На загоєння рослина витрачає енергію та живлення. Нам здається – дурниці. Але перець лаєть дірки, витрачаючи сили та поживні речовини.

У порушені ділянки стебла проникають патогени. А підхопити хвороби наприкінці сезону – вкрай прикро.

А ще збирати перець найкраще саме вранці, але після того, як підсохне роса. Збирати мокрі плоди не можна: волога на шкірочці сприяє розвитку грибків і гнилей під час зберігання. Тому завжди чекаємо, поки ранкова роса повністю випарується. Саме ранковий збір ідеальний через високий тургор. Тканини плодів ще прохолодні, максимально насичені вологою, перці пружні. Саме це підвищує їхню лежкість! А от якщо збирати перець у полуденну спеку, коли він нагрівся на сонці і трохи втратив вологу через випаровування листям – такий урожай зберігатиметься значно гірше і швидко зів'яне в ящику.

Джерело: Ukr.Media

26 серпня середа	27 серпня четвер	28 серпня п'ятниця	29 серпня субота	30 серпня неділя	31 серпня понеділок	1 вересня вівторок
+ 13° + 22°	+ 11° + 22°	+ 11° + 23°	+ 13° + 24°	+ 17° + 22°	+ 15° + 25°	+ 15° + 26°
744 ТИСК, ММ	746 ТИСК, ММ	747 ТИСК, ММ	743 ТИСК, ММ	742 ТИСК, ММ	743 ТИСК, ММ	742 ТИСК, ММ

Цікаві факти про какао

• Какао-дерево має наукову назву «Theobroma cacao», що в перекладі з грецької означає «їжа богів», відображаючи високу цінність рослини для стародавніх цивілізацій Мезоамерики. Карл Лінней надав цю назву у XVIII столітті, визнаючи культурне та економічне значення культури. Дерево належить до родини мальвових та походить з тропічних лісів басейну Амазонки.

• Квіти какао-дерева ростуть безпосередньо на стовбурі та товстих гілках, а не на молодих пагонах, що є незвичайним явищем у ботаніці під назвою кауліфлорія. Це еволюційна адаптація дозволяє невеликим комахам-запилювачам легше досягати квіток у густому тропічному лісі. Лише близько 5 відсотків квіток успішно запилюються та перетворюються на плоди.

• Плід какао, відомий як стручок або кабос, містить від 20 до 50 бобів, оточених солодкуватою білою м'якоттю під назвою пульпа. Стручки дозрівають протягом 5-6 місяців та можуть мати різне забарвлення від жовтого до червоного залежно від сорту. Дерево може давати врожай двічі на рік в оптимальних умовах вирощування.

• Стародавні майя та ацтеки використовували боби як валюту для торгівлі та сплати податків, надаючи їм величезної цінності. Чашка какао-напою коштувала 10 бобів, а раб міг бути куплений за 100 бобів на ринках Теночтітлана.

• Ферментація бобів після збирання є критичним процесом для розвитку характерного шоколадного смаку та аромату, що триває від п'яти до семи днів. Під час ферментації дріжджі та бактерії розщеплюють пульпу, а температура всередині маси досягає 50 градусів Цельсія. Без цього етапу боби залишаються гіркими та непридатними для виробництва якісного шоколаду.

• Існує три основні різновиди какао з різними характеристиками смаку та врожайності. Кріолло вважається найякіснішим з делікатним ароматом, але

становить менше 5 відсотків світового виробництва через низьку врожайність. Форастеро є найпоширенішим з гіркішим смаком та високою стійкістю до хвороб, тоді як тринітаріо є гібридом двох перших типів.

• Кот-д'Івуар та Гана разом виробляють понад 60 відсотків світового какао, роблячи Західну Африку абсолютним лідером глобального ринку. Щорічно у світі вирощується близько 5 мільйонів тонн бобів для задоволення зростаючого попиту на шоколад. Дрібні фермери, що володіють ділянками менше 5 гектарів, виробляють переважну більшість врожаю.

• Теобромін, алкалоїд у какао, відповідає за стимулюючий ефект та є токсичним для собак і котів через їхню нездатність ефективно метаболізувати цю сполуку. Люди переносять теобромін значно краще, хоча надмірне споживання може викликати головний біль та безсоння. Концентрація теоброміну вища в темному шоколаді порівняно з молочним.

• Флаваноли какао мають потужні антиоксидантні властивості та пов'язані з покращенням серцево-судинного здоров'я за результатами численних досліджень. Регулярне споживання темного шоколаду може знижувати кров'яний тиск та покращувати функцію ендотелію судин. Проте ці переваги зменшуються при додаванні великої кількості цукру та жирів у комерційний шоколад.

• Дитяча праця залишається серйозною етичною проблемою в індустрії какао, де мільйони дітей працюють на плантаціях в небезпечних умовах. Міжнародні організації та шоколадні компанії працюють над сертифікацією справедливої торгівлі та викориненням експлуатації. Споживачі дедалі частіше вимагають етично вирощене какао, підтримуючи програми сталого розвитку.

• Виробництво шоколаду почалося в Європі після того, як іспанці привезли какао у XVI столітті, спо-

чатку як напій для аристократії. Швейцарець Даніель Петер винайшов молочний шоколад у 1875 році, додавши згущене молоко до какао-маси. Родольф Лінд розробив процес коншування, що створює шовковисту текстуру сучасного шоколаду.

• Какао-масло становить близько 50 відсотків ваги боба та має унікальну температуру плавлення трохи нижче температури людського тіла. Ця властивість створює характерне відчуття танення в роті та робить масло цінним інгредієнтом косметики. Фармацевтична промисловість використовує його як основу для супозиторіїв завдяки стабільності при кімнатній температурі.

• Хвороби та шкідники становлять значну загрозу для врожайів какао, причому гриб «moniliophthora rotrei» спричиняє втрати до 80 відсотків у деяких регіонах. Відсутність генетичного різноманіття в плантаціях робить культуру особливо вразливою до епідемій. Наукові дослідження зосереджені на розробці стійких сортів через селекцію та генетичні технології.

• Церемоніальне використання какао продовжується в корінних громадах Центральної Америки як духовна практика та лікувальний ритуал. Традиційний напій готується з обсмажених бобів, змелених з водою, спеціями та іноді чилі без додавання цукру. Сучасний рух церемоніального какао набуває популярності в західних країнах як альтернатива медитативним практикам.

• Кліматичні зміни загрожують майбутньому виробництву какао через підвищення температур та зміни опадів у тропічних регіонах вирощування. Прогнози показують, що придатні території можуть скоротитися на 50 відсотків до 2050 року без адаптаційних заходів. Дослідники працюють над жаростійкими сортами та альтернативними системами вирощування для підтримання виробництва.

Джерело: faktypro.com.

РЕКЛАМА

ТОВ ТЕХНІЧНИЙ ЛІЦЕЙ
постійно проводить індивідуальне навчання та підвищення кваліфікації
ТРАКТОРИСТІВ-МАШИНІСТІВ С/Г ВИРОБНИЦТВА.

067-410-12-15
097-675-58-35
067-799-04-27

ПОЧАТОК ЗАНЯТЬ З МОМЕНТУ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ НА НАВЧАННЯ.

БУДМАТЕРІАЛИ
м. Чуднів

- ДОШКА ПОЛОВА
- ВАГОНКА
- РЕЙКА МОНТАЖНА
- БРУС

097 745 54 59
098 410 70 17

РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ В ГАЗЕТИ
НАС ЧИТАЮТЬ 10 000 РОМАНІВЧАН

ВАРТІСТЬ РОЗМІЩЕННЯ ОГОЛОШЕНЬ:

- звичайне - 10 грн/тиж.
- жирним шрифтом - 15 грн/тиждень
- рекламний блок - 3 грн/см.кв

Відділ реклами: 067-412-89-81

ЗАКУПОВУЄМО ВРХ за вигідними цінами

- КОРІВ
- ТЕЛЯТ
- БИЧКІВ
- ТЕЛИЦЬ

а також доріз та худобу на утримання.

Гарантуємо чесну оцінку та швидкий розрахунок.

тел.: 068 467 05 75

Закуповуємо ВРХ ДОРОГО:

- Корів
- Телят
- Дорізи
- Лошат
- Бичків
- Телиць
- Лежачих

Корів, телиць, коней - на тримання

+38 068 867 24 91

(0 800 213 103
телефонуйте до контакт-центру системи з надання безоплатної правової допомоги

ПРАВОВА ДОПОМОГА ПОРУЧ

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 76001
Підтримай свободу слова!

ПЕРЕДПЛАТИТИ

на 1 місяць - 68,00 грн,
на 3 місяці - 164,00 грн,
на 6 місяців - 308,00 грн

У найближчому поштовому відділенні!

СПОДОБАЛАСЬ ГАЗЕТА?

26 серпня 2026 р.
№ 28 (351)

Газета є членом
Всесвітньої газетної
Асоціації

Ідентифікатор медіа R30-02941.

Видавець - ПП "Медіа Ресурс";
адреса: 10014, м. Житомир,
вул. Рильського, 9, каб. 407

Адреса редакції: м. Житомир,
вул. Рильського, 9, 4й пов., каб. 407
Тел.: (0412) 418-189

Директор:
Олександр Васильковський,
тел.: 0 (67) 510-50-75
alex.vasilykovskiy@gmail.com

Головний редактор:
Ольга Сидельська,
тел.: 0 (97) 470-60-17

Рекламний відділ:
Людмила Павлюк
тел.: 0 (67) 412-89-81

Редакція не несе
відповідальності за зміст
реklamних матеріалів.
Редакція може не
поділяти думку авторів
матеріалів. Передрук
матеріалів видання
повинен бути узгодже-
ний з редакцією.

Віддруковано
в друкарні «ВІД і ДО»,
м. Чернівці, вул. Заводська, 37-В.
Тел.: (050) 3763347.
Зам. наклад: 5000 прим.
Замовлення №
Частина тиражу
розповсюджується
безкоштовно.

9 786177 234110